

## СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У процесі здійснення підприємством господарської діяльності важлива роль відводиться стратегічному управлінню. Проблемі стратегічного управління присвячено чимало наукових робіт [1-5], в яких визначено його сутність, еволюцію, методи, особливості тощо. У даній роботі узагальнено погляди науковців щодо стратегічного управління на рівні промислового підприємства.

Стратегічне управління можна визначити як процес розробки стратегії управління підприємством з метою вдосконалення діяльності.

Стратегічне управління має ряд особливостей [5], які зводяться до наступного:

- 1) стратегічне управління є сукупністю якісних характеристик фірми, що стосуються майбутнього стану, але не дають детального опису стану підприємства;
- 2) стратегічне управління не зводиться до набору конкретних правил, процедур і схем і являє собою певну філософію чи ідеологію бізнесу і менеджменту;
- 3) потребує створення спеціального підрозділу, який відповідає за аналіз, розробку і виконання стратегії;
- 4) при управлінні не можна допускати жодних помилок, так як це призводить до поразки в конкурентній боротьбі.

У процесі аналізу літературних джерел [4, 5] виділено особливості концепції стратегічного управління, які полягають у такому:

– базується на поєднанні системного, ситуаційного та інших підходів до діяльності підприємства як відкритої соціально-економічної системи. Це дозволяє розвиватися підприємству у довгостроковій перспективі.

– вивчає умови, в яких функціонує підприємство, завдяки чому створюються системи стратегічного управління.

– сприяє побудові баз стратегічної інформації для прийняття стратегічних рішень.

– дозволяє прогнозувати рішення щодо розподілу ресурсів, встановлення ефективних зв'язків та формування стратегічної поведінки персоналу.

– передбачає застосування певних інструментів та методів розвитку підприємств (цілей, «дерева цілей», стратегій, «стратегічного набору», стратегічних планів, проектів і програм, стратегічного планування та контролю тощо).

Необхідно розрізнити поняття «стратегічне управління» та «операційне управління». Стратегічне управління спрямоване на створення конкурентних переваг фірми і досягнення ефективної стратегічної позиції, що забезпечать майбутню життєздатність організації в мінливих умовах [1]. Призначення операційного управління полягає у використанні вже існуючої стратегічної позиції підприємства для досягнення конкретних тактичних цілей.

Таким чином, операційне управління спрямоване на підвищення ефективності поточної діяльності компанії (в більшій мірі всередину підприємства), а стратегічне управління - на забезпечення розвитку потенціалу (в більшій мірі назовні). У цих двох процесів різні цілі: у операційного – це підтримка існуючого положення (стабілізація), мета стратегічного менеджменту – це розвиток, якась зміна.

Стратегічне управління, на відміну від операційного управління, забезпечує виживання підприємства і досягнення цілей у довгостроковій перспективі. Основну увагу вищого керівництва в процесі стратегічного управління необхідно сконцентрувати на зовнішньому оточенні для швидкої та адекватної реакції на зміни в ньому.

Слід виділити деякі відмінності між стратегічним і довгостроковим управлінням (табл. 1).

Таблиця 1

Розмежування стратегічного та довгострокового управління

Ознака	Стратегічне управління	Довгострокове управління
за відношенням до майбутнього	Майбутнє слабо залежить від минулого	Продовження минулих тенденцій
за фактором управління	Розвиток зовнішнього оточення і його вплив на підприємство	Розвиток підприємства

Як видно з таблиці, відмінності між цими видами управління зводяться до різного відношення до майбутнього та полягають у наявності різних факторів управління.

Ідеологія стратегічного управління базується на припущенні про неможливість із достатньою мірою точності передбачати довгострокові тенденції розвитку зовнішнього середовища.

Стратегічне управління містить в собі такі блоки, як:

1. Блок визначення цільових орієнтирів. Включає в себе визначення місії та встановлення стратегічних цілей.

2. Аналітичний блок містить у собі стратегічний SWOT-аналіз.

3. Блок розроблення стратегії – це генерування стратегічних альтернатив, вибір стратегії, формування стратегічного плану та розроблення плану реалізації стратегії.

4. Блок реалізації стратегії складається з реалізації стратегії та досягнення стратегічних цілей.

Отже, стратегічне управління є невід'ємними компонентами успішного функціонування підприємства у довгостроковій перспективі.

#### Література

1. Костюк И.С. Стратегический менеджмент / И.С. Костюк: Краткий конспект лекцій. – Донецк: ДонНТУ, 2010. – 164 с.
2. Довгань Л.Є. Стратегічна стійкість у системі стратегічного управління підприємством / Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько [Електронний ресурс] // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №11. – С. 115-122. – Режим доступу до журналу: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/APE/2010\\_11/APE-2010-11/115-122.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/APE/2010_11/APE-2010-11/115-122.pdf)
3. Пастухова В.В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність: моногр. / В.В. Пастухова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 302 с.
4. Циба Т.Є. Розвиток стратегічного управління підприємством / Т. Є. Циба [Електронний ресурс] // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. – 2009. – №1. – С. 120-126. – Режим доступу до журналу: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Eir/2009\\_1/120-126.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eir/2009_1/120-126.pdf)
5. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: навч. посіб. / З.Є. Шершньова, С.В. Оборська – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.